

**شیوه استناد حضرت امیر المؤمنین (ع)
به آیات قرآن و مقایسه آن با
استنادات سایر ائمه (ع)**

تألیف:

دکتر علیرضا رادبین

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی تبریز

رادبین، علیرضا، ۱۳۴۳ -

شیوه استناد حضرت امیرالمؤمنین(ع) به آیات قرآن و مقایسه آن با استنادات سایر ائمه(ع) / تألیف:
علیرضا رادبین. - - تبریز: دانشگاه آزاد اسلامی (تبریز)، ۱۳۸۵.

۱۴۸ ص. - - (دانشگاه آزاد اسلامی واحد (تبریز): ۸۷ معارف اسلامی: ۵) ISBN 964-7646-58-5

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. ۱۴۳ - ۱۴۸: همچنین به صورت زیرنویس.

۱. علی بن ابیطالب(ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. - - قرآن. ۲. علی بن ابیطالب(ع)، امام اول،
۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. - - فضایل، ۳. تفسیر، ۴. چهارده معصوم، الف. دانشگاه آزاد اسلامی (تبریز)، ب.
عنوان.

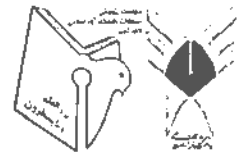
۹ ش ۱۷ / ر ۲۷ BP

۲۹۷/۹۵۱

۱۳۸۵

کتابخانه ملی ایران

۸۴ - ۴۰۰۵۵ م

عنوان کتاب: شیوه استناد حضرت امیرالمؤمنین(ع) به آیات قرآن و مقایسه آن با استنادات سایر ائمه(ع).

مؤلف: دکتر علیرضا رادبین

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز - صندوق پستی ۱۶۵۵

تاریخ نشر: ۱۳۸۵

نوبت چاپ: اول

تیراژ: یک هزار جلد

چاپ: جمالی

شابک: ۵ - ۵۸ - ۷۶۴۶ - ۹۶۴

قیمت: ۱۱/۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده
۳	مقدمه
۱۶	بخش اول: کلیات
۱۸	فصل اول: گزارش لغوی
۱۸	۱- بررسی
۱۸	۲- شیوه
۱۹	۳- استناد
۲۰	۴- مقایسه
۲۱	فصل دوم: مفهوم امیر و اهل بیت
۲۱	۱- حضرت امیر (صلوات الله علیه)
۲۱	۲- اهل بیت (صلوات الله علیهم)
۲۵	نتیجه
۲۸	بخش دوم: برتری علمی و تفسیری امام علی (صلوات الله علیه)
۲۸	فصل اول: مقام علمی امام علی (صلوات الله علیه)
۲۸	۱- برتری منزلت امام علی (صلوات الله علیه)
۳۰	۲- اتصال علم امام علی (صلوات الله علیه) به علم پیامبر (صلی الله علیه و آله)
۳۲	۳- علم امام علی (صلوات الله علیه) برترین علم است
۳۴	۴- علم غیب امام علی (صلوات الله علیه)
۳۷	۵- امام علی (صلوات الله علیه) برترین در قضاء و دلوری
۳۸	فصل دوم: امام علی (صلوات الله علیه) و قرآن
۳۸	۱- صحیفه امام علی (صلوات الله علیه)
۴۱	۲- امام علی (صلوات الله علیه) و قرآن
۴۴	۳- امام علی (صلوات الله علیه) و تفسیر قرآن
۴۹	بخش سوم: منزلت علمی و تفسیری اهل بیت (صلوات الله علیهم)
۵۰	فصل اول: مقام علمی اهل بیت (صلوات الله علیهم)
۵۰	۱- اهل بیت (صلوات الله علیهم) و محوریت هدایت
۵۱	۲- اهل بیت (صلوات الله علیهم) و برتری علمی و علم غیب
۵۳	۳- اهل بیت (صلوات الله علیهم) و تفسیر قرآن

۵۷	فصل دوم: مقام تفسیری اهل بیت (صلوات الله عليهم)
۵۷	۱- اهل بیت (صلوات الله عليهم) و ملاک هدایت
۵۹	۲- جایگاه تفسیر اهل بیت (صلوات الله عليهم) در فهم قرآن
۶۳	۳- رد تفسیر دیگران توسط اهل بیت (صلوات الله عليهم) و معنای آن
۶۶	۴- توجه به بطون قرآنی در استنادات اهل بیت (صلوات الله عليهم)
۷۲	بخش چهارم: مقایسه شیوه استناد امام علی (صلوات الله علیه) به آیات قرآنی با دیگر استنادات اهل بیت (صلوات الله عليهم)
۷۲	فصل اول: پیوند تفسیری اهل بیت (صلوات الله عليهم)
۷۲	۱- امام علی (صلوات الله علیه) مبنای آشنایی با علم پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)
۷۵	۲- یکسان بودن شیوه استناد امام علی (صلوات الله علیه) و دیگر ائمه اهل بیت (صلوات الله عليهم) به آیات قرآن
۷۸	۳- اهل بیت (صلوات الله عليهم) نور واحدند
۸۱	۴- مراتب علم تفسیر قرآن در نزد اهل بیت (صلوات الله عليهم)
۸۲	فصل دوم: استنادات گوناگون اهل بیت (صلوات الله عليهم)
۸۲	۱- استناد به عقل در بیان آیات
۸۶	۲- استناد به مصادیق آیات، در بیان آیات
۸۷	نمونه‌های مصادیق انحصاری
۸۹	نمونه‌های مصادیق ریشه‌ای
۹۰	نمونه‌های مصادیق جری و انطباق
۹۳	۳- استناد به آیات قرآن در بیان آیات (قرآن به قرآن)
۹۹	۴- استناد به روایات در بیان آیات
۹۹	نمونه‌های استناد به روایات پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)
۱۰۳	نمونه‌های استناد به روایت ائمه معصومین (صلوات الله عليهم) (روایت امامی از امام دیگر)
۱۰۷	۵- استناد به اخبار غیبی و خبر از آینده در بیان آیات
۱۱۲	فصل سوم: استنادات اهل بیت (صلوات الله عليهم) به علوم قرآنی
۱۱۳	۱- استناد به تشبیه و تمثیل در بیان آیات
۱۱۶	۲- استناد به احکام فقه در بیان آیات
۱۲۱	۳- استناد به نسخ و منسوخ در بیان آیات
۱۲۵	۴- استناد به محکم و متشابه در بیان آیات
۱۲۹	۵- استناد به تاریخ و شان نزول در بیان آیات
۱۳۳	۶- استناد به ادبیات زبان عربی در بیان آیات
۱۳۶	۷- استناد به معانی لغوی آیات
۱۴۰	نتیجه و پیشنهاد
۱۴۱	خلاصه انگلیسی
۱۴۳	فهرست منابع

چکیده:

لازمه حکمت الهی پاسخ دادن به نیازهای حقیقی انسان است که در غیر اینصورت نزدیک شدن انسان به هدف نهانی اش بی‌معنی خواهد بود. نیاز فطری انسان به "پرستش کمال مطلق" یعنی خدای هستی‌بخش در صورتی تحقق می‌یابد که تعالیم و دستورات خدا که همان دین الهی است بدون خطا به انسان عرضه شود. از همین منظر است که عصمت از ویژگی‌های جداناپذیر از انبیاء (صلوات الله علیهم) است. که در سه مرحله عصمت در تلقی و حفظ و ابلاغ وحی است. مرحله اول (عصمت در وحی) و مرحله دوم (عصمت در حفظ و نگهداری وحی) مربوط به توانایی‌ها و ظرفیت‌های شخصی انبیاء (صلوات الله علیهم) است و مرحله سوم (عصمت در ابلاغ وحی) مربوط به ارتباط انبیاء (صلوات الله علیهم) با مردم است. ابلاغ وحی خدا به مردم توسط انبیاء (صلوات الله علیهم) در کتاب آسمانی آن دین تبلور پیدا می‌کند و ابلاغ بدون خطای کتاب آسمانی نیز از دو جهت ظاهر آن کتاب و ابلاغ معانی و مقاصد اصلی آن کتاب آسمانی است.

دین اسلام که دین جاوید است، برای اتمام حجت به تمام انسانها تا روز قیامت، معجزه‌ای جاوید یعنی قرآن را به انسان‌ها عرضه کرده است که به سبب اعیان آن، کلمات و آیات و سور آن غیرقابل تحریف است و این از جهت پاسخ به نیاز انسانها در جهت ابلاغ بدون خطا و اشتباه پیام وحی است. ولی نیاز دیگر فطری، ابلاغ معانی و مراد اصلی آیات قرآنی است که باید بدون خطا به انسان‌ها عرضه شود. توجه به این نکته اخیر روشن می‌کند که تفسیر و بیان بدون خطای دین، از وظایف انبیاء (صلوات الله علیهم) است که قرآن کریم این وظیفه را بر تمامی انبیاء (صلوات الله علیهم) و به طور خاص بر پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بیان کرده است.

نیاز به ابلاغ معانی بدون خطای قرآن و تفسیر حقیقی آن، از نیازهای ثابت فطری انسان‌ها است که لازمه آن، استمرار وجود معصوم (صلوات الله علیهم) در میان انسان‌ها است، تا حقایق قرآنی و دینی را آنچنان که هستند به مردم ابلاغ کرده و به نیاز فطری آنها پاسخ دهند. این مقام با توجه به آیات قرآنی مانند آیه "تطهیر"، "ولایت" و "مباهله" با توجه به احادیث متعدد مانند حدیث "سفینه"، "منزلت" و "ثقلین" بر عهده اهل بیت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) است.

حدیث ثقلین که سند و متن آن در روایات اهل سنت حتی به مرز تواتر رسیده است، بر عدم جدائی قرآن و اهل بیت (صلوات الله علیهم) تا روز قیامت تصریح دارد.

یکی از نکات قابل توجه در تفسیر آیات قرآنی، توسط اهل بیت (صلوات الله علیهم)، توجه به شیوه استناد آن بزرگواران به آیات قرآنی است که اهل بیت (صلوات الله علیهم)، خصوصاً امام علی (صلوات الله علیهم) که علم آن حضرت، متصل به علم پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بوده و معلم به تعلیم خاص پیامبر (صلی الله علیه و آله) بودند، چگونه آیات

قرآنی را به مخاطبین، ابلاغ فرموده‌اند، و در این ابلاغ به کدام موضوعات استناد کرده‌اند. شناخت و توجه به شیوه‌های استناد آن بزرگواران به آیات قرآنی و بهره گرفتن حقیقی از آیات، رکن غیرقابل انکار در نیاز عالمان و مفسران در کشف و فهم حقایق قرآن است.

با توجه به نکات بدست آمده در بررسی روایات تفسیری توسط اهل بیت (صلوات الله علیهم) در کتاب حاضر، روشن می‌شود که لازمه کشف مراد اصلی و حقیقی آیات قرآنی، استناد به موضوعات گوناگون و توجه به شرائط مخاطبین است که این استنادات و توجه به شرائط مخاطبین، خارج از معانی الفاظ و آیات قرآنی نیست.